

De politieke maat

De menselijke maat in de gezondheidszorg is een uitdagend discussie-thema voor het komende congres van D66. Ondanks de boeiende en gedegen congresstekst sta ik toch wat ambivalent tegenover de poging om dit onderwerp juist binnen een politieke partij te bediscussiëren. Mijn tweeslachtigheid heeft niet zozeer te maken met het onderwerp of de aanpak, maar veeleer met de context: de politieke partij D66, die soms onder curatele lijkt te staan van de eigen fractie in plaats van andersom. Hierdoor gaat de politieke maat - het oordeel over de politieke haalbaarheid van voorstellen, gegeven de zetelverdelingen in de kamer en de vooraf ingeschatte stemverhoudingen - een dominante rol spelen en zijn open discussies over de menselijke maat bij voorbaat kansloos.

Laat ik dit illustreren aan de hand van een voorbeeld dat niet direct met gezondheidszorg te maken heeft, maar wel een goede illustratie is van de vervorming van het politieke besluitvormingsproces: het AOW-potje.

Tijdens een discussie over de toekomst van de sociale zekerheid tussen enkele wetenschappelijke onderzoekers en enkele D66 kamerleden op 4 september j.l, bleek er volledige overeenstemming te bestaan over het feit dat de reservering van een AOW-potje niet veel meer is dan symboolpolitiek. Het zou veel rationeler zijn om het bedrag van de reservering in een keer van de staatsschuld af te boeken, maar gezien de politieke verhoudingen en de gevoeligheid van het onderwerp - de nieuwe Drees, Wim Kok, hangt sterk aan het realiseren van het AOW-potje - is direct afschrijven onbespreekbaar. Daarmee doen de politici de burgers dus tekort, terwijl de suggestie juist is dat men zo de toekomst veilig stelt.

Nu terug naar de gezondheidszorg. Onlangs publiceerde de WRR het rapport 'Volksgezondheidszorg'. Daarin bepleit de Raad een sociale ziektekostenverzekering voor iedereen. Niet alleen vanwege de rechtvaardigheid van zo'n systeem, maar vooral ook om de gezondheidszorg voor iedereen op langere termijn betaalbaar te houden. Door het instellen van een algemene sociale verzekering kan de toenemende premiedruk beter worden verdeeld en de doelstelling van een algemene toegankelijkheid en gelijke kwaliteit in de gezondheidszorg worden gehandhaafd. Met andere woorden, de WRR stelt voor een basisverzekering in het leven te roepen voor een basispakket aan gezondheidszorgvoorzieningen. Maar bij het begrip 'basis' beginnen onmiddellijk de raderen van het politieke steekspel te draaien. De herinneringen aan het onzalige plan 'Simons' van de gelijknamige staatssecretaris leven op en dat is al genoeg om het voorstel van een basisverzekering politiek onbespreekbaar te maken. Hier zien we dus hoe wederom de politieke maat de uitkomst van een besluitvormingsproces bepaalt. De vraag is echter steeds, in wiens voordeel?

De rol van de politiek en, die van de kamer in het bijzonder is toch niet zozeer de economische en politieke haalbaarheid van wetswijzigingen en van regeringsbeleid te toetsen, maar het publieke belang te wegen. En dat kan alleen vrij van last en ruggespraak. Deze vrijstelling geldt niet alleen voor de kamerleden, maar ook voor de politieke partijen zelf. En zo kom ik uiteindelijk uit bij de kern van mijn ambivalente houding tegenover de discussie over de menselijke maat. Als de beroeps politici niet in staat zijn om de discussie binnen de eigen partij in zeker mate vrij te laten van partij-electorale overwegingen, dan zal een discussie over de menselijke maat nooit verder komen dan een academische exercitie en een intellectuele mijmering van hoe het ook zou kunnen zijn. En dat kan toch nooit de bedoeling zijn.

Allan Varkevisser